

Una trama ben plantada

GEMMA CASAMAJÓ

NARRATIVA

Anne Tyler, *Un matrimoni amateur*. Traducció d'Ernest Riera. RBA-LA MAGRANA. Barcelona, 2005.

Reclinada sobre les sòlides espatlles del realisme, Anne Tyler posa dempeus *Un matrimoni amateur*, una novel·la de trama ben plantada que arriba ben traduïda al català de la mà d'Ernest Riera. S'hi narra la història d'un matrimoni accidental que la narradora observa fil per randa durant sis dècades.

"L'amor i el dolor no es dissimulen", diu la dita. I la subscriurien els protagonistes d'*Un matrimoni amateur*, una parella que es troba accidentalment, s'enamora –o es pensa que ho fa–, es casa i es passa la resta de la vida portant el dol d'un amor infeliç. La novel·la obre les seves portes just quan les obre la Segona Guerra Mundial. Els protagonistes es coneixen precisament llavors i la seva història avança durant seixanta anys i tres generacions: segurament una treva massa llarga.

AMOR AMB POC FONAMENT

"Amor que té poc fonament, tot vent derroca". També ho diu una dita. Però aquesta segurament no la subscriurien, d'entrada i de ple, els protagonistes de la novel·la. El seu amor –amb poc fonament– triga a enderrocar-se. Segurament perquè els vincles afectius són més complexos. I precisament en aquesta complexitat es fixa

DIANA WALKER

LA NOVEL·LISTA NORD-AMERICANA ANNE TYLER

l'escriptora, que opta per no tancar amb pany i forrellat cap dels problemes de la parella i de la família. La novel·la grata, amb decència i prou pudor, en un hiperrealisme psicològic: s'endinsa en les contradiccions dels personatges. I així, tal com reconeix l'autora, en l'obra no hi ha una persona justa i una altra d'injusta, sinó dues persones bones que es tornen dolentes l'una amb l'altra.

Juan Marsé confessa que el repte d'un veritable escriptor no és fer-se un lloc dins l'aparador cultural sinó resistir-s'hi. Aquest és precisament el cas d'Anne Tyler, que afaïçona una carrera literària lluny dels circs de les promocions que sovint amenacen d'allunyar l'atenció del que és realment important:

la qualitat de les obres. Des de fa anys, l'autora refusa les entrevistes i les aparicions públiques; s'ha guanyat al gran públic, primer, i la crítica, després, sense necessitat de recórrer a cap autopromoció. Fa gairebé quaranta anys que escriu i publica i ha rebut, entre d'altres, el premi Pulitzer com a penyor afortunada per *El turista accidental*. Així doncs, una consolidada carrera abocada a la literatura l'ha portat a escriure una quinzena de novel·les entre les quals destaquen *Si alguna vegada arriba el matí*, *Abans, quan érem grans* i *Reunió al restaurant nostàlgia*.

El realisme que Anne Tyler cultiva a principis del segle XXI amb *Un matrimoni amateur* glopeja i absorbeix les convencions

de la tradició realista del vuit-cents. Stendhal va explicar que la novel·la és com un mirall que l'escriptor passeja al llarg del camí, tot registrant-ne els accidents i les sinuositats. Sembla que l'escriptora nord-americana segueix les petjades de la filosofia del gran mestre realista: les seves paraules semblen empènyer-la i subjectar-la. "No tenia raspall de dents. No tenia cap pinta ni raspall, tret que Destí no s'hagués descuidat de posar-lo a la coixinera. No estava acostumat a banyar-se. Van haver-lo de convèncer centímetre a centímetre perquè es fiqués dins la banyera amb potes de lleó, després d'haver-se refugiat en un racó, amb totes les costelles dibuixades, tremolós, només amb uns calçotets grisos i gastats".

BUSCANT LA VERSEMBLANÇA

Tyler vol representar de manera versemblant els contorns de la realitat perceptible i per això espren les societats de les diverses èpoques per les quals passa la novel·la i en fa un retrat a la recerca de la màxima versemblança; en aquest sentit es percep prou ambició documental i afany sociològic sobre les coses que podrien esdevenir-se. El *kosmos* que l'autora basteix és un *kosmos* en què el detall és element imprescindible. I així, el soroll de la caixa registradora de la botiga de barri, els xiclets de les dones, l'abric vermell de la Pauline i la bata del vell que jeu al llit com un tronc en són algunes mostres significatives dins una trama primmirada que s'ha ben plantat sobre literatura ferma.

NARRATIVA

ANNA TOMÀS

Miquel Giménez, *Aventis*. COSSETÀNIA EDICIONS. Valls, 2005.

Miquel Giménez (Barcelona, 1959), director i presentador de *S'ha acabat el bròquil* a COM Ràdio, col·laborador del diari *El Mundo* i ponent de filosofia a l'Ateneu Barcelonès, passava les estones d'esbarjo de l'escola narrat *aventis*: relats, imaginaris o no, que es transmeten oralment. Indis, *cowboys*, vampirs i tot el reguitzell de personatges dels llibres i tebeos de l'Editorial Bruguera passejaven per aquelles estrafoles històries amb les quals els nens amaniaven una mica les monòtones hores d'escola franquista. Ara les *aventis* segueixen ocupant espais a la ràdio i la televisió. Com diu l'autor, què són els monòlegs si no *aventis*? Sarcasme, ironia, mala llet, alguna pertorbació i molta tendresa es desprenen de les històries hilarants que Giménez ens regala en la que és la seva primera obra narrativa després d'haver estat anys col·laborant en els programes de gent com ara Xavier Sardà, Toni Soler, Luis del Olmo, Josep M. Bachs...

Un pagès que acaba amb la vida del seu gall perquè està fart que no el despertí al matí; un nen que, amb un grau molt elevat de fe i en un rapte de passió eclesiàstica i mística, es forada una mà amb un clau aprofitant un equip de fuster per a la mainada que li caga el tió, i la relació amorosa entre una tele de plasma i l'aparell de Canal Digital són algunes de les històries d'*Aventis*, un títol que, ben segur, farà les delícies dels amants de les històries surrealistes.

NARRATIVA

Ha Jin, *Yang, el boig*. Traducció de Ramon Folch i Camarasa. LA CAMPANA. Barcelona, 2005.

Ha Jin (Liaoning, 1956) va arribar als Estats Units el 1985 i es va doctorar en filosofia a la Universitat de Brandeis. A la Xina va servir durant sis anys a l'Exèrcit d'Alliberament del Poble, va treballar de telegrafista durant la Revolució Cultural i es va graduar en anglès a la Universitat de Heilongjiang. Actualment és professor a la Universitat d'Emory (EUA). Ha Jin ha publicat dos llibres de poemes i dos reculls de narrativa curta, *Ocean of Words* i *Under the Red Flag*, que van merèixer els premis PEN/Hemingway 1987 i Flannery O'Connor 1998, respectivament. La seva novel·la *L'espera* (La Campana, 2000) va rebre els premis National Book Award 1999 i PEN/Faulkner 2000, i es va convertir en un best

seller internacional. *Yang, el boig*, publicada als EUA el 2002, és la seva darrera novel·la.

Yang, el boig descriu la malaltia del professor de literatura clàssica Xening Yang, de la Universitat de Xanning, i la relació del vell professor amb el seu alumne Jian Wan, promès de la seva filla Meimei, que estudia medicina a la Universitat de Pequín. Amb la muller de viatge d'estudis al Tibet i la filla a la capital de l'Estat, Jian Wan haurà de tenir cura del malalt hospitalitzat.

REVELACIONS DEL MESTRE

El vell professor Yang, víctima d'un atac cerebral, relatarà la seva vida en un llarg deliri. El jove Jian en serà testimoni i la seva vida es veurà canviada per les revelacions del seu mestre. Per una banda, el senyor Yang descriurà els sofriments que va

haver de passar durant la Revolució Cultural, que li van ser cremats els llibres i que va ser exhibit pel campus de la Universitat com un monstre diabòlic pel pecat d'haver traduït diversos poemes occidentals i haver gosat afirmar que Goethe era un gran escriptor. El càstig, però, no s'acabaria allà, sinó que el professor Yang aniria a parar durant uns quants anys terribles a un camp de treball agrícola als confins del país.

Per altra banda, rehabilitat a mitges, sempre suspecte, el vell professor relata el patiment dels intel·lectuals xinesos, funcionaris del règim, sense el prestigi ni el reconeixement dels funcionaris del Partit.

A través del desvarieg del senyor Yang, l'autor passa revista a la història de la Xina moderna, al mite del Gran Timoner, Mao, i a les característiques de

la poesia xinesa en comparació amb l'occidental. També hi apareix la vida privada del vell professor: els amors de joventut, la traïció de la muller, l'enamorament senil d'una alumna, al costat del seu desencís profund de ser un erudit que viu al marge de la vida real.

LA MASSACRE DE TIANANMEN

Com a contrapunt de les confidències involuntàries del professor Yang, Jian Wan participa en la vida d'un estudiant que prepara els exàmens d'ingrés als cursos de doctorat de la Universitat de Pequín, on pensa reunir-se amb la seva promesa. Però a la capital les aigües no són manses. Els estudiants de Pequín comencen a protestar i parlen d'organitzar una marxa a la plaça de Tiananmen. Als crims de "Mori la corrupció" i "Volem llibertat i democràcia",

L'ombra de Tiananmen

JOAN AGUT

milers d'estudiants acabaran ocupant la plaça de la capital i s'esdevindrà la brutal represàlia amb un saldo de milers de morts i ferits. Ha Jin fa una èpica descripció de la matança de Tiananmen, en la qual el jove Jian Wan participa com a manifestant al costat d'una vintena de companys de la seva universitat.

La mort del professor Yang i la renúncia del seu alumne a continuar estudiant clouen la novel·la, no sense abans descriure la misèria de les poblacions rurals i la hipocresia de les autoritats acadèmiques de la Xina de finals dels anys 80. Balancejant-se entre la narrativa psicològica i la novel·la èpica l'autor descriu un drama personal i, alhora, dóna testimoni d'uns fets històrics que han perfilat els contorns de la Xina contemporània. Realista i poètic, Han Jin se'n revela com un escriptor de primera categoria. *Yang, el boig* és una excel·lent novel·la que no dubtem a recomanar. La traducció de Ramon Folch i Camarasa és, com totes les seves, senzillament impecable.